

พระราชดำรัส
และพระบรมราโชวาท
เกี่ยวกับการศึกษา
ในปี พ.ศ. ๒๕๑๑

คำนำ

ด้วยกระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาเห็นว่า พระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งพระราชทานแก่นักเรียน นักศึกษา และเจ้าหน้าที่ทางการศึกษาเนื่องในโอกาสต่าง ๆ มีคุณค่าที่จะนำออกเผยแพร่เพื่อเป็นแนวทางในการอบรมความประพฤติของเยาวชนของชาติ และการประพฤติปฏิบัติของข้าราชการและประชาชนทั่วไป จึงได้ขอให้สำนักราชเลขาธิการนำความกราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต ซึ่งสำนักราชเลขาธิการได้นำความกราบบังคมทูลทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท และได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้เชิญพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทลงพิมพ์เผยแพร่ได้ กระทรวงศึกษาธิการรู้สึกซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นเกล้า ฯ จึงได้มอบให้องค์การค่าของคุรุสภาจัดพิมพ์เผยแพร่จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม เพื่อแจกจ่ายสถาบันการศึกษาชั้นสูง ชั้นกลาง ทุกแห่ง รวมทั้งห้องสมุดประชาชน หอสมุดต่าง ๆ และองค์การที่สำคัญ ๆ โดยให้ชอหนังสือเล่มนี้ว่า “พระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทเกี่ยวกับการศึกษา ในปี พ.ศ. ๒๕๑๑”

กระทรวงศึกษาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า พระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่ได้พระราชทานให้ลงพิมพ์เผยแพร่นี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน ทั้งนักเรียน นักศึกษา ประชาชน และเจ้าหน้าที่ในวงการศึกษา ตลอดจนข้าราชการทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อถือเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ และการอบรมเยาวชนของชาติสืบไป.

ที่ ศธ. ๐๒๐๑/๑๔๒๘

กระทรวงศึกษาธิการ

๒๐ มกราคม ๒๕๑๒

เรื่อง ขอพระบรมราชานุญาตอัญเชิญกระแสดพระราชดำรัสและ
พระบรมราโชวาทพิมพ์เผยแพร่

ทูล ราชเลขาธิการ ทรงทราบ

ด้วยกระทรวงศึกษาธิการพิจารณาเห็นสมควรอัญเชิญ
กระแสดพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาท ซึ่งพระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวตรัส ณ สถานที่ต่าง ๆ ดังนี้

พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิด
การแข่งขันกรีฑานักเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปี
๒๕๑๑ ณ กรีฑาสถานแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๑

พระบรมราโชวาทพระราชนานแก่นิสิต นักศึกษามหา-
วิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๑๑

พระบรมราโชวาทเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระ-
ราชทานแก่นักเรียน นิสิตและนักศึกษา ณ ศาลาผกาภิรมย์ เมื่อ
วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๑

พระบรมราโชวาทพระราชนานแก่คณะศึกษาธิการจังหวัด
เข้าเฝ้าละอองธุลีพระบาท เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๑

พระราชดำรัส ในพิธี พระราชนานปริญญาบัตรแก่นิสิต
นักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๑๑

[๒]

พิมพ์เผยแพร่เพื่อเป็นแนวทางอบรมความประพฤติ
เยาวชนของชาติ และการประพฤติปฏิบัติราชการของข้าราชการ
ประชาชนทั่วไป จึงทูลมาเพื่อนำความกราบบังคมทูลขอพระบรม
ราชานุญาตให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการต่อไป

แล้วแต่จะโปรด

หม่อมหลวง

(หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานปลัดกระทรวง

ที่ รล. ๐๐๐๒/๓๘๒๓

สำนักพระราชเลขาธิการ

๒๙ กันยายน ๒๕๑๒

เรื่อง พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้เชิญพระราชดำรัส
และพระบรมราโชวาทพิมพ์เผยแพร่

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

อ้างถึง หนังสือที่ ศธ. ๐๒๐๑/๑๔๒๘ ลงวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๑๒
สิ่งที่ส่งมาด้วย พระราชดำรัสและพระบรมราโชวาท

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการขอให้นำความกราบบังคมทูล
พระกรุณา ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตเชิญพระราชดำรัส
และพระบรมราโชวาท ในโอกาสต่าง ๆ ตามที่ระบุไปลงพิมพ์
เผยแพร่เพื่อเป็นแนวทางอบรมความประพฤติเยาวชนของชาติ
และการประพฤติปฏิบัติราชการของข้าราชการและประชาชน
ทั่วไป ความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

ได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลี-
พระบาทแล้ว พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้เชิญพระรา-
ชดำรัสและพระบรมราโชวาท ตามที่แนบมานี้ ลงพิมพ์เผยแพร่

(ลงพระนาม) **ทวิสันต์ ลดาวัลย์**

(หม่อมหลวงทวิสันต์ ลดาวัลย์)

รองราชเลขาธิการ รักษาราชการแทน
ราชเลขาธิการ

กองการในพระองค์

ที่ ศธ. ๐๒๐๑/๒๒๒๑๓

กระทรวงศึกษาธิการ

๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๒

เรื่อง พระราชทานพระบรมราชานุญาต ให้เชิญ พระราชดำรัส
และพระบรมราโชวาทพิมพ์เผยแพร่

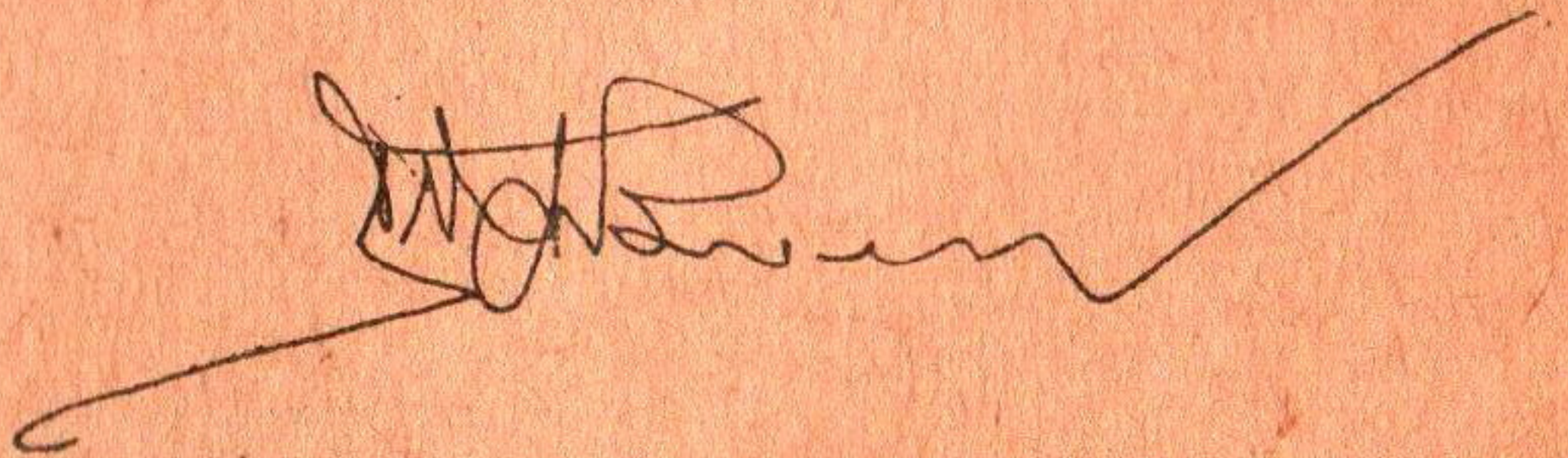
ทูล ราชเลขาธิการ ทรงทราบ

อ้างถึง หนังสือสำนักราชเลขาธิการ ที่ รล. ๐๐๐๒/๓๘๒๓ ลง
วันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๑๒

ตามหนังสือที่อ้างถึง แจ้งพระบรมราชานุญาตให้กระทรวงศึกษาธิการเชิญพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาท ตามที่ส่งไปลงพิมพ์เผยแพร่ เพื่อเป็นแนวทางอบรมความประพฤติเยาวชนของชาติ และการประพฤติปฏิบัติของข้าราชการ และประชาชนทั่วไป ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น กระทรวงศึกษาธิการรู้สึกซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นเกล้า ฯ

จึงทูลมาเพื่อทรงโปรดนำความกราบบังคมทูล พระกรุณา
ทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท

แล้วแต่จะโปรด

(นายสุกิจ นิมมานเหมินท์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

กองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวง

สำเนา
พระบรมราโชวาท

ในพิธีเปิดงานแข่งขันกรีฑานักเรียนประจำปี ๒๕๑๑

ณ กรีฑาสถานแห่งชาติ

วันพุธ ที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาประกอบพิธีเปิดงานแข่งขันกรีฑานักเรียนประจำปี ๒๕๑๑ ของกระทรวงศึกษาธิการ อีกวาระหนึ่ง และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานว่า กระทรวงศึกษาธิการ พยายามปรับปรุงส่งเสริมการพลศึกษาและการกีฬาให้ก้าวหน้ากว้างขวางขึ้นเป็นลำดับมา เพื่อประโยชน์ของนักเรียนและประชาชน แต่นอกจากความก้าวหน้าดังกล่าว ยังมีผลอย่างอื่นเกิดขึ้นด้วย คือการแตกร้างและการวิวาทกันในหมู่นักเรียน ซึ่งปรากฏว่ายิ่งวันก็ยิ่งขยายตัวกว้างขวางขึ้น กระทรวงศึกษาธิการควรจะได้รีบแก้ไขจัดให้หมดสิ้นไปโดยเด็ดขาด โดยเร่งส่งเสริมการปลูกฝังนิสัยนักกีฬาที่แท้พร้อมกันไปด้วย

การกีฬามีคุณอย่างยิ่ง และเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต เพราะกีฬาช่วยเสริมสร้างสุขภาพ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ การเล่นกีฬาทำให้เกิดความแข็งแรงและคล่องแคล่วกระฉับกระเฉง ทำให้มีความองอาจไม่เก้อเขิน มีความหนักแน่น รู้จักรักษา

ระเบียบ รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น รู้จักแพ้ชนะ และรู้จักสาม
สามัคคี กล่าวโดยย่อ คือทำให้คนเป็นคนดี เหมาะจะอยู่ในสังคม
นักเรียนทุกคนตลอดทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกีฬาทุกฝ่าย จง
พิจารณาให้เห็นประโยชน์ของกีฬา และถือเอาประโยชน์ทั้งนั้น
ให้ได้ จงพยายามฝึกฝนตนเองให้เป็นนักกีฬาที่แท้ และอย่ายอม
ให้ความเป็นพาลเข้ามาทำลายความเป็นนักกีฬาเป็นอันขาด

บัดนี้ได้เวลาอันควรแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดงานแข่งขัน
กรีฑานักเรียนประจำปี ๒๕๑๑ ขอให้ผู้ที่เข้าแข่งขันกรีฑากัน
ในครั้ง^{นี้} แสดงความสามารถในเชิงการเล่นและในการแสดง
น้ำใจนักกีฬาโดยเต็มที่ เพื่อให้การแข่งขันบรรลุผลอันสมบูรณ์
และเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดี แก่ผู้ที่เข้าแข่งขันกันในงานนี้ต่อไป
ในกาลข้างหน้า.

บันทึกใจความพระราชดำรัส

ในโอกาสเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เมื่อวันเสาร์ ที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๑๑

เมื่อวันเสาร์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๑๑ เวลาบ่าย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จ ฯ พร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนสุภา และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ ไปทรงเยี่ยมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในโอกาสนั้น ได้พระราชทานพระบรมราโชวาทแก่นักศึกษาที่มาเฝ้า ฯ ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยนั้น มีใจความว่า

การที่เสด็จพระราชดำเนินไปมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์นั้น เพราะทางมหาวิทยาลัยขอพระราชทานอัญเชิญ กับอีกประการหนึ่ง เพราะมีพระราชประสงค์จะทอดพระเนตรต้นนนทรี ซึ่งเจริญงอกงามดีทุกต้นเว้นอยู่ต้นเดียวที่ไม่งาม ต้นนนทรีเป็นสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทรงรู้สึกว่ามันไม่หรือคนก็เหมือนกัน มีสบายบ้างไม่สบายบ้างเป็นธรรมดา ต้นที่สบายก็หมายถึงว่าได้เอาใจใส่ ได้ดูแลดี จึงแข็งแรง และต้นที่ไม่สบายนั้นปรากฏว่ามีหนอนบ่อนไส้ คนเราก็ต้องระวังเหมือนกัน อย่าให้หนอนบ่อนไส้ตัวเอง เหตุที่เสด็จ ฯ มาเยี่ยมต้นนนทรีก็เพราะว่าได้ทรงปลูกไว้ และเมื่อต้นไม้อยู่ดีเช่นเดียวกับมหา-

วิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งยังคงเป็นมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ในที่เดิมก็พอพระราชหฤทัย

โครงการที่จะ ขยายมหาวิทยาลัยให้กว้างขวางขึ้นตามที่
อธิการบดีกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท
นั้น เป็นความจำริชอบ เพราะเมืองไทยยังต้องการผู้ที่มีความรู้
ความชำนาญในทางเกษตร ทั้งในทางการเกษตรกรรม ทั้งในทาง
วิชาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร อันหมายถึงทางวิศวกรรม
หรือทางวิทยาศาสตร์หรือทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งล้วนเป็นวิชาที่
เหมาะสมที่สมควรที่จะ เรียน และสมควรที่จะนำมาใช้เพื่อพัฒนา
และทรงอธิบายว่า คำว่าพัฒนานั้นนับว่าเปลี่ยนความหมายไปมาก
เพราะคนนำไปใช้ในทางที่ประหลาด ๆ แต่ก็ยังมีความหมายว่า
กระทำเพื่อที่จะช่วยให้บ้านเมืองก้าวหน้า ประเทศไทยต้องการ
คนที่สนใจในทางเกษตรกรรม เพราะมีเกษตรกรรมเป็นสำคัญเคย
เสด็จ ฯ มาประทับในหอประชุมนี้หลายครั้ง ทั้งในเวลารื่นเรี
ทั้งในเวลาพระราชทานปริญญา เวลาพระราชทานปริญญานั้น
ทรงรู้สึกว่าก็เคร่งเครียดหน่อย เพราะว่าตื่นเต้นกันมาก ผู้ที่ได้รับ
ปริญญา เมื่อได้รับไปแล้วจะออกไปทำงานทำการ คงตื่นเต้น
มากที่จะต้องเปลี่ยนจากชีวิตเป็นนักศึกษา ไปเป็นชีวิตที่ใช้การ
ใช้งานใช้วิชาที่ตัวได้เรียนมา แต่ว่าข้อที่สำคัญ วิชาที่ได้เรียนไป
นั้นนับวันจะกว้างขวางออกไป และมหาวิทยาลัยก็มีโครงการที่
จะขยายความรู้วิชาต่าง ๆ ให้มากขึ้นทุกอย่าง ทรงขอให้เข้าใจว่า

วิชาทั้งหลายนั้น มีความสัมพันธ์กันหมด ต้องอาศัยซึ่งกันและกัน จึงต้องมีความสามัคคีระหว่างกัน

มีพระราชดำรัสต่อไปว่า ที่เสด็จฯ ไปในคราวนั้น เสด็จฯ ไปเยี่ยมต้นนนทรี แล้วทอดพระเนตรเห็นว่าต้นนนทรียังอยู่ ได้มีพระราชดำรัสกับอธิการบดีว่า มีพระราชประสงค์ที่จะทอดพระเนตรเห็นมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อยู่ที่นั่นเป็นส่วนใหญ่ เพราะว่า เป็นประโยชน์ไม่ใช่ในทางเกษตรกรรมเท่านั้นเอง เป็นประโยชน์ทางอื่น คือประโยชน์ในทางผังเมืองด้วย เมื่อครั้งเสด็จฯ ไปต่างประเทศเมื่อประมาณ ๒ ปีมาแล้ว คือเสด็จฯ ไปประเทศแคนาดานั้น ได้ทอดพระเนตรเห็นว่ามหาวิทยาลัยหรือเรียกว่าวิทยาลัยเกษตรของเขาอยู่ในเมือง เขามีความหมายที่อยู่ในเมือง เพราะเกี่ยวกับการเกษตรนั้น จะต้องนึกถึงแปลงทดลองการปลูกพืชพันธุ์ต่างๆ ต้องมีที่กว้างขวาง และจุดประสงค์สำคัญก็คือต้องให้มีที่ว่าง ในทางผังเมืองของเรานั้น ออกจะเป็นว่ายิ่งก่อสร้างยิ่งดี ก็เลยยิ่งแน่น ก็การที่มีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อยู่ที่นั่น และมีแปลงทดลองเพื่อให้นักศึกษาทั้งหลายได้ทดลองเห็นของจริง เป็นสิ่งที่ดีที่ชอบ การที่จะย้ายไปที่อื่นเพื่อขยายกิจการก็สมควรเหมือนกันที่จะทำเป็นลำดับไป ทรงฝากข้อคิดนั้นไว้แก่ทุกคน เพราะว่าต่อไปทุกคนก็ต้องมีงานการเกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ อาจนำไปคิดกันดูในการที่จะคิดที่จะช่วยบ้านเมือง ช่วยกรุงเทพ ฯ ให้หายใจออก

ทรงชื่นชมมาก ที่เมื่อวันก่อนได้เสด็จ ฯ ไปในการแข่งขันกีฬากุศลสำหรับมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ และมูลนิธิส่งเสริมความสะอาดนักเรียน และทอดพระเนตรเห็นว่ามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้มีส่วนช่วยเหลืออยู่มาก ในวันนั้นประทับอยู่เป็นเวลา ๔ ชั่วโมง กับประมาณ ๒๐ นาที ถึงแม้จะต้องประทับอยู่นานและทรงเมื่อย แต่ก็ทรงชื่นชมที่ได้ทอดพระเนตรเห็นนักศึกษาไปแสดงความสามัคคี แสดงความคิดและแสดงพาหุรัด ด้วยความคิดที่จะให้สนุกสนานด้วยให้สวยงามด้วย แสดงว่านักศึกษา^๕ รู้ว่าการกุศลคือส่วนรวมเป็นสำคัญ ต่อจากนั้นก็ได้มีการแสดงกีฬาที่นิสิตเก่าของเกษตรได้ร่วมด้วย และมีการเชียร์ที่มีทุกสิ่งทุกอย่างครบถ้วนสำหรับการกีฬาเป็นที่พอใจของประชาชนที่ไปดู และทำให้เกิดเลื่อมใสศรัทธาในกิจการกุศลคือทำให้เกิดเลื่อมใสไม่ใช่ว่าในเรื่องกีฬาเท่านั้นเอง ทำให้เลื่อมใสถึงจิตใจด้วย

นักศึกษาที่ดี นอกจากศึกษาดี ต้องแสดงตนว่ามีความหมายในสังคม มีจิตใจที่จะเอื้ออารีเมตตาต่อผู้อื่น สิ่งเหล่านั้นเป็นสิ่งที่น่าชื่นชมมาก เป็นการดีกว่าที่จะทะเลาะเบาะแว้งกันเอง การทะเลาะกันแม้จะเกิดความเสียหายน้อย กระเจกอาจจะแตกสองสามแผ่น แต่ว่าการที่กระเจกแตกสองสามแผ่นนั้นก็เสียสตางค์ เสียสตางค์แล้วจะได้อะไร การทะเลาะนั้น ความจริงเป็นเรื่องเล็ก ส่วนเรื่อง^๖ ที่ไปช่วยกันในการกุศลนั้นเป็นเรื่องใหญ่ แต่สังเกตดูได้ว่าผลเป็นอย่างไร ผลของการไปทำเรื่องใหญ่คือ

ช่วยสามัคคีกันและไปช่วยให้ได้รายได้สำหรับการกุศล สำหรับ
 มุณินิสองของมุณินิที่ปฏิบัติการด้วยความเข้มแข็ง เพื่อจะช่วย
 ผู้ที่อดคต ผู้ที่เคราะห์ร้าย ซึ่งนับว่าเป็นงานสำคัญ ข้าวคราว
 ต่าง ๆ กลับไม่ออก แต่ว่าการที่มำทำให้กระจกสองสามแผ่นแตก
 ไปนั้น เป็นข้าวออกไปใหญ่โต ไม่ใช่ในเมืองไทยเท่านั้นเอง ถ้า
 สังเกตหนังสือพิมพ์ หรือวิทยุต่างประเทศด้วยก็เป็นอย่างเดียวกัน
 ทั้งนั้น และก็ไม่ใช่ว่าหนังสือพิมพ์เท่านั้นเอง คนที่มาจากต่าง
 ประเทศเขาก็ต้องรู้สึกต้องเข้าใจอย่างนั้น เรื่องไปช่วยกันเพื่อ
 สังคม เพื่อให้ได้กุศล เพื่อทำบุญการกุศลเพื่อสังคม เพื่อส่วน
 รวมนั้น เขาไม่ได้ยินกัน เขาไม่ทราบเลยว่านักศึกษาของเรามี
 จิตใจแน่วแน่ที่จะทำงานทำการทั้งในส่วนการศึกษาออกการศึกษา
 และทางสังคม เขาไม่ทราบเลยว่าทำอะไร เขาทราบอย่างเดียว
 ว่า เดินขบวน ก็เป็นข้อหนึ่งที่น่าสงสัยแล้วนักศึกษาเหมือนกัน
 ส่วนเรื่องทะเลาะเบาะแว้งกันนั้น วิทยุบ้างก็ประกาศว่า นักศึกษา
 ในประเทศไทยแสดงปฏิภิริยาต่อต้านครูบาอาจารย์ เริ่มต่อสู้เพื่อ
 เสรีภาพของเมืองไทยอย่างน่าชมเชย แล้วถูกปราบปรามอย่าง
 บ้าคลั่ง ข้าวกระจกแตกสองสามใบนั้นถูกทำให้รู้สึกว่าเป็นเรื่อง
 ใหญ่ นอกจากนั้นในหนังสือพิมพ์อเมริกันเขาก็พูดถึงว่า นักศึกษา
 ในเมืองไทยหลังจากประกาศใช้ รัฐธรรมนูญก็ได้แสดงปฏิภิริยา
 อย่างแรง เดินขบวนใหญ่โต ถ้าจริงทุกคนก็ทราบแล้วว่าเป็น
 อย่างไร การเดินขบวนนั้นเป็นการเตรียมสำหรับออกกำลังกาย

เป็นทางที่จะไปทำอะไรที่แปลก ๆ ไม่ใช่เดินขบวนแท้ ๆ นิสิต นักศึกษาทั้งหลายก็ทราบว่าการเดินขบวนนั้นไม่ได้ผลอะไร ไม่มีประโยชน์ ทำไมเราจึงจะทำอะไรไร้เหตุผล เหตุผลนี้เป็นสิ่งสำคัญ คือที่ว่านิสิตนักศึกษาทั้งหลายเข้าใจในคำว่าเหตุผลคืออะไร มีประโยชน์อย่างไร แต่ว่าที่แสดงออกไปนั้น เพราะมีคนชักชวน สองสามคน ซึ่งรู้ดีว่าไม่ใช่ นักศึกษาด้วย เขาปลอมตัวมาบอกว่า เดินขบวน ก็เลยทำให้อเมริกาทั้งเสียงประชาชนทั้งทุกแห่งเห็นว่าเป็นเรื่องใหญ่ นี่เป็นเรื่องที่คนกลุ่มนิตเดียวทำให้เกิดเสียหาย แก่สถาบันการศึกษาทุกสถาบันในเมืองไทย ทำให้เห็นว่า นักศึกษาทั่ว ๆ ไปทำอะไร ๆ ตามอำเภอใจ ซึ่งไม่เป็นความจริง ทรงฝากความคิดว่า ถ้าทุกคนไม่ยอมให้เสียชื่อเสียงของนักศึกษาไทยและคนไทยเป็นส่วนรวมว่าเป็นคนบ้าคลั่ง ก็ต้องช่วยกันสอดส่องช่วยกันคิดว่าจะเกิดความเสียหายได้อย่างไรจากการกระทำที่ไร้เหตุผล

มีพระราชดำรัสต่อไปว่า เมื่อคืนก่อนหน้านั้นได้ทอดพระเนตรวิทยุโทรทัศน์ พอเสด็จฯ ขึ้นไปทอดพระเนตร ก็พอดูมีเสียงผิดปกติเกิดขึ้น แล้วก็ปรากฏว่าเป็นระเบิดขวด สิ่งอย่างนี้ไม่ใช่นิสัยของคนไทยเราที่จะอันธพาลเกร แต่ว่าเป็นของกลุ่มผู้ไร้เหตุผล ที่เล่นนี้กว่าตัวฉลาด ทรงเข้าพระราชหฤทัยว่า ไม่ใช่ นักศึกษา เข้าพระราชหฤทัยว่าเป็นนักเรียน แต่จะเป็นใครก็ตาม ต้องเป็นพวกที่นี้กว่าตัวฉลาด ได้รำได้เรียนว่า มีวัตถุ

เคยมีพอรู้ว่าอย่างนี้ผสมกะอย่าง โน้นบรรจุกวแล้วระเบิดได้ก็สนุก
ขึ้นมา เพราะว่าการระเบิดโป่งนั้นเป็นอำนาจ มีอำนาจไปทำให้
คนตกใจ ไม่ใช่ตกใจเท่านั้นเอง ไปทำลายสิ่งของได้ด้วย ตัวเอง
ไม่มีความคิดก็ต้องพยายามนึกว่าตัวฉลาด เพราะทำให้กำลังของ
ตัวเองเพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณหรือมากกว่าได้ ทำให้รถเขาพังได้ ทำ
ให้สนามกีฬาเขาพังได้ แล้วก็นอกจากนั้นทำให้คนตายได้ด้วย
นี่เป็นการกระทำของผู้ที่ไร้เหตุผลที่จะต้องปราบปรามด้วยการ
สอดส่องช่วยกัน นักศึกษามีเหตุผล ต้องดูแลพยายามที่จะ
ปราบคนบางคนที่ไม่มีความคิด ที่โง่แล้วก็ถือว่าตัวเก่ง พวกคนที่
โง่เขาอาจไม่นึกอะไร แต่ว่าทำให้เสียหาย อย่างในคืนนั้นเป็น
การแข่งขันระหว่างประเทศ มีชาวต่างประเทศมาดู เขาก็เห็นว่า
เราป่าเถื่อน เราต้องพยายามกำราบให้หมดสิ้น

ทรงเข้าพระราชหฤทัยว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องสะท้อนจาก
เรื่องอื่น เมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ไปเปิดการแข่งขันกรีฑานักเรียน
แล้วมีพระราชดำรัสว่า การส่งเสริมการกีฬาของกระทรวงศึกษา
นั้นดี ได้ผลดี บัดนี้เราจะมีสนามกีฬาที่ทันสมัย ที่ถูกต้องเกือบ
ทุกจังหวัด เว้นเพียงประมาณ ๕ จังหวัดหรือ ๑๐ จังหวัดเท่านั้น
เป็นผลดีของทางการ น่าชื่นชมยินดี แต่ว่าได้ทรงขอให้คิดถึง
ผลพลอยเสียที่มีมาด้วย คือว่ายังมีการกีฬามากก็ต้องมีแพ้มีชนะ
มาก เมื่อการกีฬาแพ้กันก็ไม่ยอมแพ้ก็เกิดวิวาทกัน และความ
รู้สึกอย่างนี้จะมีต่อไปเรื่อย ๆ เวลาเล่นหรือดูกีฬานั้น อดไม่ได้

ที่จะต้องการชนะ ถ้าเราแพ้เราก็เศร้า แต่ถึงเราแพ้ก็ให้แพ้แต่ก็พ่ายอย่าแพ้คน คือว่าให้ตรงข้ามกับความคิดที่ว่าก็พ่ายแพ้คนไม่แพ้ หมายความว่าคนที่คนดูตะลุมบอนกันนั้นเป็นการแพ้อีกที การมีกีฬาและประชาชนเชียร์อย่างเต็มที่ แต่ว่ามีระเบียบเรียบร้อยคนจึงจะแพ้

นักศึกษาเป็นผู้ที่กำลังเรียนความรู้ชั้นสูงมีจำนวนไม่น้อย และก็จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ต้องร่วมแรงร่วมใจกันที่จะไปทำให้จิตใจที่แพร่ออกไปในหมู่ประชาชน โดยเฉพาะในนักเรียนที่จะเป็นรุ่นน้องของเราต่อไปเป็นอนุชนรุ่นหลัง เขาอาจยังไม่เข้าใจถึงความสำคัญของเกียรติ ระเบิดขวดเมื่อคืนนั้นปรากฏว่ามี ๓ ลูก ๒ ลูกไม่ใช่ระเบิดขวดแท้ เป็นระเบิดที่ไม่เกิดอันตรายนัก แต่มี ๑ ลูกที่เป็นระเบิดขวดที่ทำให้คนตาย และได้รับบาดเจ็บไปหลายคน นั้นหมายความว่าไม่ได้มีมาก แต่ว่าเราจะต้องพยายามไม่ให้เกิดเลย เรื่องระเบิดนั้นก็มีเพียงส่วนน้อย แต่ว่าคอยดูต่อไปจะเป็นผลมาก เพราะว่าเราจะแสดงว่าเมืองไทยนี้ไม่มีข้อมีแปะ ขว้างระเบิดกันเล่นง่าย ๆ ไม่พอใจอะไรก็ไปขว้าง พวกเราต้องช่วยกันไปดูสอดส่องไปอยู่ที่ไหนก็สอดส่อง แม้ทางราชการจะไม่ขอร้อง เพราะเราเป็นพลเมืองดีและเราเป็นเจ้าของประเทศ เพื่อเกียรติของประเทศไทยเราต้องขจัดให้หมด

ที่มีพระราชดำรัสถึงเรื่องนี้ เพราะเป็นเรื่องสด ๆ ร้อน ๆ น่าสลดที่สุด ไม่ใช่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เท่านั้นเอง ทุกคน

ทั่วประเทศ ทุกคนที่เป็นเจ้าของประเทศเกี่ยวข้องในเรื่องนี้คือจะ
 ต้องจัดให้บ้านเมืองให้มีความเรียบร้อยไม่เกิดอลวนขึ้นมา เพราะ
 เกี่ยวด้วยชื่อเสียงของประเทศ เป็นหน้าที่ของพลเมืองทุกคน ยิ่ง
 เป็นนักศึกษาผู้ที่พยายามที่จะหาความรู้เพื่อทำประโยชน์ต่อไป
 ในชีวิต ก็ยังต้องพยายามที่จะกำราบสิ่งเหล่านี้ ทรงฝากเรื่องนี้
 กับผู้ที่อยู่ในที่ประชุม

บันทึกใจความพระราชดำรัส

พระราชทานแก่ครูและนักเรียนที่เข้าเฝ้า ฯ ถวายพระพร

เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต

เมื่อวันพฤหัสบดี ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๑

เมื่อวันพฤหัสบดี ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้คณะบุคคลต่าง ๆ เข้าเฝ้า ฯ ถวายพระพรเนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต โอกาสนั้น ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานกระแสพระราชดำรัสแก่ครูและนักเรียนซึ่งมาเฝ้า ฯ ถวายพระพรเป็นใจความว่า

ทรงขอบใจที่พากันมาถวายพระพร ที่ถวายพระพรนั้นสรุปได้ว่าให้ทรงพระเจริญ สิ่งใดที่มีพระราชประสงค์ขอให้สำเร็จ ขอให้พรให้เจริญนั้นจะเจริญได้ถ้ามีกำลังใจ เมื่อมาถวายกำลังใจให้อย่างนั้นก็คงจะทรงพระเจริญได้ และความเจริญนั้นมีหลายอย่าง ทรงเล่าว่าเมื่อ ๒๐ กว่าปีมาแล้ว เสด็จฯ ไปเฝ้าสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาวัชรวิมล ซึ่งทรงเจริญพระชนมพรรษาถึง ๕๐ ทูลว่าขอให้ทรงพระเจริญ แล้วทรงกราบ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ ฯ ตรัสไม่ค่อยได้เพราะไม่ทรงสบาย ทรงเจ็บพระคอ

และทรงเพเลี่ย แต่ในที่สุดก็ตรัสว่าเจริญแล้ว หมายความว่า คงจะ
ทรงเห็นว่าทรงพระชรามากแล้ว และตามความจริง สมเด็จฯ
เจ้าฟ้ากรมพระยานริศฯ ก็ทรงพระเจริญมากด้วยคุณธรรมคือ ทรง
มีความสามารถและความเพียรพยายามทุกด้าน ซึ่งโดยมากมักจะ
นึกถึงกันทางศิลป แต่แท้จริงยังทรงสามารถทางการปกครองและ
ทางวิชาการอื่น ๆ อีกมาก จึงทรงเป็นผู้ที่เจริญ ดังนั้นเมื่อตรัสว่า
เจริญแล้ว จึงหมายความว่าพระชนมายุมากแล้ว เจริญพอแล้ว

ที่ทุกคนมาถวายพระพรว่าให้ทรงพระเจริญ คงจะให้ทรง
พระเจริญทางจิตใจ วันนั้นมีสมาคม องค์การต่าง ๆ โรงเรียน
นักศึกษา และนักเรียนมาถวายพระพรกันมากมายรวมทั้งสมาคม
ที่เป็นห่วงเรื่องสุขภาพจิตด้วย และเมื่อวันก่อนก็มีองค์การศาสนา
ต่าง ๆ ทุกศาสนาที่มีอยู่ในเมืองไทยมาถวายพระพร ได้พระราช-
ทานกระแสดพระราชดำรัสด้วยทุกราย จึงต้องตรัสกับนักเรียนบ้าง
เพื่อไม่ให้เหนื่อยใจ ที่ทรงมุ่งหมายจะมีพระราชดำรัสด้วยก็เรื่อง
สุขภาพจิต เพราะได้เคยตรัสฝากกับผู้ที่เป็นสมาชิกสมาคมส่งเสริม
สุขภาพจิตว่า “หมูนี้อสุขภาพจิตไม่ค่อยดี” คุณหญิงอัมพรจึง
มาถวายพระพรว่า ขอให้ทรงพระเจริญและให้พระสุขภาพจิตดี
ยิ่ง ๆ ขึ้น คำว่าพระสุขภาพจิตที่ใช้เป็นคำใหม่ มีความหมาย
อย่างไรไม่ทราบได้ ตามจริงก็คงจะอยากถวายพระพรให้มีพระ
สุขภาพทางจิตดี ทรงคิดเห็นว่าพระสุขภาพทางจิตหรือความรู้สึก

นึกคิดจะดีได้ก็เพราะมีคนอื่นเอาใจช่วย อย่างที่ทุกคนมาเฝ้าฯ นั้น ทรงยินดีที่ได้ทรงมีโอกาสตรัสด้วย ถ้าทุกคน ทั้งเด็กทั้งผู้ใหญ่ ทั้งผู้ที่เป็นนักศึกษาและเป็นครู เห็นความสำคัญในเรื่องสุขภาพจิต ของ (ทรงขอโทษ) องค์พระประมุข ถ้าทุกคนร่วมมือกันให้ทำงานตามจุดประสงค์แล้ว จะทำให้สุขภาพจิตขององค์พระประมุข ดีได้ และถ้าแต่ละคนทั้งเด็กทั้งผู้ใหญ่รู้สึกว่ามีหน้าที่ที่จะรักษา สุขภาพจิตขององค์พระประมุข เมื่อถวายพระพรให้ทรงพระเจริญ หรือให้ทรงพระชนมายุยืนนานเป็นร้อยปีหรือเป็นหมื่นปี ก็ทรง ขอให้เข้าใจว่าถวายพระพรให้พระ สุขภาพทางจิต ขององค์พระ- ประมุขดีด้วย

คำว่าองค์พระประมุขนั้นแสดง ถึง ส่วนรวม ของ ประเทศ คือแต่ละคนรวมกันเข้าก็เป็นประชาชน เป็นสังคมของประเทศ ผู้ที่มาเฝ้าฯ ก็เป็นประชาชนส่วนหนึ่ง เป็นส่วนหนึ่งของประเทศ ถ้าแต่ละคนอยากดีก็ต้องทำให้ประเทศดีและต้องช่วยกัน อย่าง เมื่อครูเสด็จฯ ผ่านนักเรียน ทหาร ตำรวจ นักเรียนที่เป็นลูกเสือ นักเรียนที่เป็นอนุชาต นักเรียนที่เป็นนักเรียนในโรงเรียนราษฎร์ โรงเรียนรัฐบาล นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทุกคนถวาย พระพรให้ทรงพระเจริญ จึงต้องทรงขอรับรองทุกคนที่ขอให้ทรง พระเจริญนี้ทำหน้าที่ เพราะถ้าพูดหรือคิดขึ้นมาว่าให้ทรงพระ- เจริญ เป็นการคิดเป็นคำพูดลอยๆ เก๋ๆ ตามสมัย โดยเฉพาะใน วันเฉลิมพระชนมพรรษา ยิ่งต้องพูดอย่างนั้นแล้วก็จะไม่ได้ผล

แต่ถ้านึกถึงว่าทรงพระเจริญหมายความว่า องค์พระประมุขทรง
พระเจริญ หมายความว่าประเทศจงเจริญ ก็เกิดหน้าที่ขึ้นมา แต่
ละคนเกิดหน้าที่ต่อประเทศชาติ ซึ่งหมายความว่าหน้าที่ส่วนของ
ตัวตัวและหน้าที่ในส่วนรวมของกลุ่มตัว

ไม่กี่วันมานั้นเสด็จ ฯ ไปที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้
ตรัสถึงเรื่องแปลก ๆ เรื่องนั้นไม่ได้ทรงหมายถึงเรื่องที้ออฉาว
คือเรื่องระเบิดขวด แต่เป็นอีกเรื่องหนึ่งว่า เวลาอะไรเป็นมงคล
เกิดแล้ว ไม่ค่อยมีใครทราบไม่ค่อยมีใครสนใจ เพราะไม่ค่อย
ตื่นเต้น แต่ถ้าเกิดเรื่องอะไรที่เป็นอัปมงคลแล้วสนุก ลง
หนังสือพิมพ์กันเป็นหลายหน้ากระดาษ ไม่ใช่ในประเทศเท่านั้น
นอกประเทศด้วย หากจะกลับมาพูดเรื่องระเบิดขวดก็พูดได้ว่า
ระเบิดขวดเป็นตัวอย่างอย่างหนึ่งที่แสดงถึงความไม่เรียบร้อยที่มี
ในประเทศ ถ้าทุกคนทั้งที่อยู่ในที่นั้นและที่กลับบ้านไปแล้ว มา
ถวายพระพรให้ทรงพระเจริญด้วยใจจริง ด้วยเจตนาบริสุทธิ์
ทุกคนก็มีหน้าที่ที่จะช่วยกันกำจัดจิตใจระเบิดขวดนี้ให้หมดไป
คือกำจัดคนที่มีจิตใจที่จะใช้ระเบิดขวด ด้วยเหตุผล ด้วยการ
สอดส่อง อย่างที่ได้ทรงขอร้องนักศึกษาเกษตรให้สอดส่องดูแล
มาแล้ว ในโอกาสนั้น ทั้งครูก็อยู่ด้วย ทั้งเจ้าหน้าที่ทหาร ตำรวจ
ก็อยู่ด้วย ทุกคนต้องทำหน้าที่ คือทุกคนที่ถวายพระพรให้ทรง
พระเจริญ ต้องช่วยกันสอดส่องไม่ให้เกิดจิตใจระเบิดขวด

จิตใจระเบิดขวดนั้น ทรงวิเคราะห์ว่าคือความไม่รู้ ความ
 อยากมีอำนาจ แล้วไม่รู้ว่าจะอำนาจนั้นจะเป็นอย่างไร จิตใจระเบิด
 ขวดมีได้ทุกชั้น ตั้งแต่จิตใจระเบิดแก้ว จิตใจระเบิดที่ทำด้วย
 กระดาษแล้วกรอกน้ำโยนลงหัวคน จนกระทั่งถึงระเบิดปรมาณู
 ถ้าใช้ด้วยความไม่รู้จักรับผิดชอบ ไม่รู้ผิดรู้ชอบ ไม่รู้เหตุผลแล้ว
 ก็เกิดอันตราย เกิดวุ่นวาย ถ้าเป็นระเบิดขวดก็อาจเกิดวุ่นวายใน
 หมู่ชนไม่มากนักคนตายเพียงคนเดียว ถ้าเป็นระเบิดปรมาณูซึ่ง
 ประกอบขึ้นด้วยความรู้ คนก็ตายเป็นแสนเป็นล้าน แต่ทุก ๆ ชั้น
 ก็เป็นจิตใจระเบิดขวดก็อันเดียวกัน คือถ้าจิตใจระเบิดขวดนี้ยัง
 คงอยู่ ความไม่รู้ผิดรู้ชอบนั้นยังอยู่ ก็เป็นอันตรายได้มากกว่าที่
 เราคิด อย่างเช่นที่สนามกีฬา มีระเบิดขวดโยนลงไปบ้าง มีคนที่
 โดนเศษระเบิดจนถึงต้องไปตายที่โรงพยาบาลตำรวจ ผลของ
 ระเบิดขวดอย่างหนึ่งคือ นายสมคิดตาย แต่ว่าผลอย่างอื่นที่จะ
 เป็นความเสียหายอย่างมากที่สุดก็มีอีกหลายอย่าง คือขวัญของ
 ประชาชน ชื่อเสียงของบ้านเมืองและอื่น ๆ ก็แตกสลายไป จึง
 ต้องพยายามปราบปราม

วิธีปราบปรามนั้น ถ้าปราบปรามในทางที่ถูกก็จะเป็นผล
 ถ้าปราบปรามในทางที่ผิดก็อาจจะทำลายยิ่งขึ้น ที่เป็นผลร้ายต่อ
 ประเทศชาติก็สองทาง ชื่อเสียงของประเทศชาติทางหนึ่ง ขวัญ
 ของประชาชนอีกทางหนึ่ง ในเรื่องชื่อเสียงของประเทศนั้น ต่าง
 ประเทศที่เป็นมหามิตรกับเรา ที่เรียกว่าเป็นคู่สัญญาที่ได้ช่วยกัน

รักษาความปลอดภัยให้บริเวณในแถบนี้ของโลก หรือพวกที่
เรียกว่ามาช่วยเราหลายพวก เขาก็เสื่อมศรัทธาเรา พวกที่อยากที่
จะมาในบริเวณนี้ของโลกโดยจะมากดขี่เราโดยใช้วิธีต่าง ๆ เขาก็
จะบอกว่าเราไม่มีขีมีแป่ ต้องมาจัดการ มาปลดแอกเรา ความ
เสียหายอีกส่วนหนึ่งก็คือว่าบ้านเมืองไม่มีขีมีแป่จริง ๆ เราจึง
ต้องช่วยกัน

ต่อไปตรัสถึงเรื่องระเบิดวิเคราะห์ หรือเรื่องวิจัยระเบิด
ขุดว่าวัตถุเคมีที่อยู่ในระเบิดขุดนั้นก็ง่าย ๆ คือมีโปตัสเซียม
คลอเรตซึ่งหาได้ในร้านขายยา นัยว่าสำหรับกลั่นคอก กับมีฟอส-
ฟอรัสสีแดงซึ่งหาได้เช่นเดียวกัน วิธีการที่ไปซื้อ เด็กคนหนึ่ง
ไปซื้ออย่างหนึ่งที่ละนิดที่ละหน่อย แล้วเด็กอีกคนก็ไปซื้อ แล้ว
มาผสมกัน มาวางเอาไว้ ใครโยนได้ก็โยน ทำได้ง่าย ๆ จะบอก
ว่าคนไหนโยนก็จับมือไม่ได้ วิธีที่จะปราบปรามก็ปราบปราม ๒
ทาง ทางหนึ่งปราบปรามทางจิตใจ หรือว่าชี้แจงทางให้เข้าใจว่า
การทำระเบิดเล่นนั้นเป็นอำนาจ เป็นสิ่งที่สนุก มีเสียงดังด้วย
แต่ถ้าเมื่อเสียงดังก็หมายความว่ามีความวุ่นวาย ภัยอันตรายได้ ทุก
สิ่งทุกอย่าง ยารักษาโรค อุปกรณ์ต่าง ๆ เกิดอันตรายได้ทั้งนั้น
ให้รู้จักใช้สิ่งของให้ถูกต้อง ถ้าอยากแกล้งกัน สนุกกัน ก็ต้อง
ไม่ให้เกิดอันตราย ทุกสิ่งทุกอย่างมีทั้งคุณมีทั้งโทษ อย่างไฟก็มี
ทั้งคุณทั้งโทษ ถ้าเราไม่มีไฟเราก็หุงต้มไม่ได้ เราก็อาจจะไม่มี
แสงสว่าง แต่ว่าถ้าใช้ไฟไม่ดีหรือเราประมาท ไฟลุกขึ้นมาก็เกิด

เคื่อคร่อนถึงราชประชาชนเคราะห์ เพราะว่าทำให้สิ่งต่าง ๆ วอด
ไปหมด เรืองไฟนั้นก็เคยตรัสกับนักศึกษารวมศาสตร์มาหลายปี
แล้ว ได้ตรัสว่าความรู้เหมือนไฟ และว่าไฟลุกลามได้ เราต้อง
ควบคุมดี ๆ จึงจะใช้ไฟได้ ก็อำนาจนั้นให้ใช้ได้ แต่ให้รู้ด้วย
จิตใจว่าอะไรควรอะไรไม่ควร ถ้าอยากสนุก ชี้แจงให้เขาทราบว่า
มีสิ่งอื่นที่สนุกเหมือนกัน อย่างลูกเสือก็ฝึกตัวให้ดีช่วยเหลือราช-
การช่วยเหลือผู้อื่น ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ เป็นความสนุกสนานไม่
น้อยเหมือนกัน คือถือว่าทำประโยชน์ก็เป็นความสนุกสนาน เป็น
ความบันเทิงของเรา ความสำเร็จที่เกิดขึ้นเป็นความสุขถาวร
ในทางใจ การปราบปรามหรือการแก้ไขในทางอีกทางหนึ่ง คือ
การควบคุม วัตถุเคมีต่าง ๆ นั้นมีไว้สำหรับใช้ประโยชน์ ผู้ที่จะ
ไปซื้อก็ต้องทราบว่าประโยชน์เป็นอย่างไร และจะต้องทราบว่า
วัตถุเหล่านั้นลำพังตัวเองไม่เป็นอันตราย แต่ว่าเมื่อผสมแล้วเป็น
อันตราย ควรที่จะควบคุมการขายและการมีอยู่ในครอบครองว่า
มีไว้เพื่อจะใช้ประโยชน์จริง ๆ ทั้งจะใช้ประโยชน์ในทางที่เหมาะสม
ด้วย เรื่องนี้ต้องถือเป็นเรื่องของท่านผู้ใหญ่ทั้งทางตำรวจและ
ทางรัฐบาล ที่จะต้องพิจารณาว่าวัตถุเคมีต่าง ๆ นั้น ในโรงเรียน
มีมากขึ้นทุกวัน ๆ เพราะว่าเราสอนเคมี เราสอนวิทยาศาสตร์
มากในโรงเรียน ถ้าไม่มีการควบคุม เด็กที่ยังไม่ได้รับการอบรม
สั่งสอนในทางจิตใจ ก็เห็นว่าเป็นสิ่งสำหรับนำมาใช้เพื่อความสนุก

ในที่สุดทรงสรุปว่าทุกคนมาถวายพระพร หมายความว่าถวายพระพรให้พระสุขภาพทางจิตดีขึ้น การจะทำให้พระสุขภาพทางจิตดีขึ้น ก็คือช่วยกันขจัดปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นด้วยการปฏิบัติตนให้ดีตามหน้าที่ของตนต่อตนเอง คือตั้งใจที่จะเป็นคนดี ถ้าเป็นนักเรียนก็ให้เล่าเรียนให้ดี เป็นครู เป็นพยาบาล เป็นอะไรก็ทำหน้าที่ให้ดีที่สุด การช่วยขจัดปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นด้วยความตั้งใจแท้จริง เพื่อส่วนรวมนั้น จะเป็นการถวายพระพรที่ประเสริฐที่สุด จะทำให้พระชนมายุยืนได้จริง ๆ เพราะว่าถ้ามีความยุ่งยากอยู่เรื่อย ๆ อย่างที่เป็นอยู่นั้น ก็ทรงรู้สึกว่พระชนมายุจะไม่ยืน แต่ถ้าทุกคนช่วยกัน พระสุขภาพทางจิตอาจดีขึ้นทำให้พระชนมายุยืนได้

ทรงขอบใจทุกคนที่อดทนและที่มาสันนิษฐาน และพระราชทานพรให้ประสบแต่ความเจริญรุ่งเรือง ได้รับผลสำเร็จที่เรียบร้อยที่สุดในกิจการทุกอย่าง.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานศึกษาดูงานจังหวัดและผู้ตรวจการศึกษาทั่ว
ราชอาณาจักร ในโอกาสที่เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต

เมื่อวันศุกร์ ที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๑

เมื่อวันศุกร์ ที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๑ เวลา ๑๑.๐๐
นาฬิกา หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ศึกษาธิการ ได้นำผู้ตรวจราชการกระทรวง ผู้ตรวจการศึกษา
และศึกษาดูงานจังหวัดทั่วราชอาณาจักร ซึ่งเข้ามาประชุมเพื่อ
รับทราบนโยบายการบริหารและส่งเสริมความเข้าใจ ระหว่างกัน
พร้อมด้วยข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการในส่วนกลาง จำนวน
๕๕ คน เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ณ พระตำหนักจิตร-
ลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต ในโอกาสนั้น พระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรม-
ราโชวาท มีใจความว่า

การที่กระทรวงศึกษาธิการจัดการประชุมศึกษาดูงาน และ
ผู้ตรวจการศึกษานี้ขึ้นเป็นสิ่งที่น่าชื่นชม และเป็นสิ่งที่จำเป็นที่
สุด เพราะผู้มีหน้าที่ราชการในส่วนภูมิภาคจำเป็นต้องเข้ามา
ซักซ้อมความเข้าใจ และมารับนโยบายของส่วนกลางเป็นครั้ง

เป็นคราว และราชการกระทรวงศึกษาธิการนี้ก็มีข้อที่น่าสังเกต
หลายอย่าง เพราะการศึกษาเป็นเรื่องสำคัญสำหรับประเทศชาติ
สำหรับประชาชน และสำหรับมนุษย์เป็นส่วนรวม

ประเทศหรือสังคมจะอยู่ได้ก็เพราะมีผู้ให้ คือในหมู่
มนุษย์ต้องมีพวกที่ให้กับพวกที่รับ พวกที่ให้ที่สำคัญที่สุดได้แก่
บิดามารดา ต่อมาก็มีครูบาอาจารย์ ผู้ที่ให้นั้นเพราะได้รับก่อนจึง
ให้ได้ ทุกคนเกิดขึ้นมาได้ก็เพราะได้รับกำเนิดจากบิดามารดา
ได้มาเป็นครูบาอาจารย์ก็เพราะได้รับวิชาความรู้ตกทอดลงมา ใน
การประชุมเพื่อรับนโยบายควรจะได้ชักชวนความเข้าใจในหลักผู้
ให้และผู้รับให้ตระหนัก คือครูเป็นผู้ให้และลูกศิษย์เป็นผู้รับ

การศึกษาครั้งโบราณครูให้เป็นรายบุคคล คือมีครูที่มี
ความรู้ ได้ฝึกฝนขัดเกลาตนเองมาแล้วดี ตั้งสำนักขึ้นและมี
ลูกศิษย์กลุ่มหนึ่ง ซึ่งต่อมากลายเป็นสำนักศึกษาใหญ่ขึ้นมีครู
มากมายขึ้น มาปัจจุบันนี้ขยายเป็นการให้การศึกษาอย่างกว้าง
ขวาง วิชาการที่ให้ โดยเฉพาะวิชาความรู้ในทันความเป็นอยู่ใน
ทางวัตถุ ก้าวหน้าและขยายตัวอย่างมหาศาล เวลานี้สังคมของ
ประเทศขยายตัวขึ้น ประชาชนก็เพิ่มขึ้น จำเป็นต้องให้การศึกษา
วิชาต่าง ๆ ให้มีความสัมพันธ์กัน จึงต้องมีการสอนโดยมีนโยบาย
ที่เป็นปึกแผ่น เพราะคนเราที่จะอยู่ด้วยกันได้จะต้องมีความรู้มี
ความสามารถพอทัดเทียมกัน มิฉะนั้นก็จะแบ่งแยกกันเป็นพรรค
เป็นพวก จะเกิดความไม่สามัคคีแตกแยกวิวาทกัน จำเป็นจะต้อง

รวมเป็นกระทรวง มีนโยบายส่วนกลางแล้วรับจากส่วนกลาง
 ถ่ายทอดไปสู่ส่วนภูมิภาค เป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการที่
 จะต้องตั้งนโยบายและ ถ่ายทอด นโยบายนั้นต่อ ๆ ไป ถึง จังหวัด
 ต่าง ๆ จนกระทั่งถึงครู จึงต้องมีกระทรวงศึกษาธิการ และต้องมี
 เจ้าหน้าที่ที่เป็นผู้แทนหรือเป็นผู้ดำเนินนโยบายของกระทรวงศึกษา
 ธิการในจังหวัดต่าง ๆ ทุกจังหวัด เพื่อที่จะให้สำเร็จความ
 มุ่งหมายในการที่จะให้ประชาชนมีความรู้เพิ่มขึ้น และ โดยสม่า
 เสมอ เพื่อความสามัคคีเป็นปึกแผ่นของชาติ ศึกษาธิการประจำ
 จังหวัดต่าง ๆ จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง และจะต้องเป็นผู้ให้
 อย่างยิ่งใหญ่ เพราะผู้ที่จะเป็นครูต้องให้ความรู้แก่ศิษย์ และผู้ที่
 จะให้ครูทราบว่าควรจะให้การศึกษาอย่างไร ให้ความรู้อะไรแก่
 ศิษย์ ผู้ที่จะให้ครูสามารถทราบว่าอยู่ในฐานะที่จะให้วิชาใดแก่
 ศิษย์ คือศึกษาธิการ ผู้ที่จะทำให้ครูสามารถปฏิบัติงานได้ก็คือ
 ศึกษาธิการ ที่ว่าให้สามารถปฏิบัติงานนั้น หมายถึงให้ครูอยู่ใน
 ฐานะไม่ยากแค้น มีความสะดวกใจ สะดวกใจในการเป็นอยู่และ
 สะดวกใจในการปกครอง

ข้าราชการชั้นศึกษาธิการเป็นตัวละครที่สำคัญที่สุด
 ระหว่างนโยบายส่วนรวมกับราชการในส่วนภูมิภาค ที่จะทำให้
 การศึกษาของประเทศเป็นปึกแผ่นสำเร็จได้ เมื่อเป็นตัวจักรกล
 สำคัญที่อยู่ระหว่างกลางเช่นนี้ ศึกษาธิการจึงต้องมีความสามารถ
 ในทางวิชาการอย่างยิ่ง และจะต้องมีจิตใจเป็นครูคือผู้ให้เป็น

อย่างยิ่ง มีจิตใจเป็นผู้ให้เน้นลำบากมาก เพราะจะต้องเสียสละ
 อยู่เสมอ ถ้าไม่เสียสละ งานทั้งหมดของประเทศชาติตลอดจน
 ความมั่นคง ความเป็นอยู่ของประเทศชาติก็ต้องสลายตัวไป
 ถ้าไม่ได้ทำตัวเป็นผู้ประสานงาน ไม่ได้ทำหน้าที่ของผู้ประสาน
 งานผู้ที่ให้ความสะดวกแก่ครูผู้ต้องให้ความรู้แก่ศิษย์ ก็จะทำให้
 เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวงทุกด้าน รวมทั้งอาจนับได้ว่า
 เป็นผู้ทรยศต่อชาติ หมายความว่าเป็นผู้ที่ทำลายชาติ เพราะไม่
 พยายามที่จะทำให้อนาคตของชาติคือนักเรียนได้มีความรู้เพื่อป้องกัน
 ตัวหรือเพื่อที่จะรักษาตัวได้ เป็นการทำลายสามัคคีเป็นส่วน
 รวม เป็นการทำลายความเป็นปึกแผ่นของประเทศชาติ จึงเป็น
 สิ่งที่สำคัญที่ศึกษาริการจะประพฤติปฏิบัติในทางที่ถูกต้อง

ทางที่ถูกต้องนั้น ถ้าพูดในรายละเอียดก็จะยืดยาว เพราะ
 ว่ามีวิชาการหลายอย่าง คือวิชาการของนักสอน และยังจะต้องมี
 เป็นชั้น ๆ ตั้งแต่รัฐมนตรี ปลัดกระทรวง อธิบดี ตลอดไปถึง
 ข้าราชการทุกคนของกระทรวงด้วย แต่วิชาการนั้นเป็นส่วนหนึ่ง
 จิตใจเป็นอีกส่วนหนึ่ง จิตใจนั้นคือความตั้งใจทำงานใด ๆ เพื่อ
 ให้สำเร็จผล ถ้าอยากให้งานใดสำเร็จผล จะต้องทำให้ดี ทำดีนั้น
 หมายความว่าทำโดยถูกหลักวิชาของตัวด้วย ทำโดยถูกหลักฐาน
 ของความสุจริตและความแผ่เมตตาด้วย ไม่เช่นนั้นงานที่ทำจะ
 เสียไป ถ้าทำงานด้วยความตั้งใจที่จะให้งานดี ที่จะให้เกิดผลอัน
 ยิ่งใหญ่ คือความเป็นปึกแผ่นของประเทศชาติด้วยความสุจริตใจ

และด้วยความตั้งใจที่จะแผ่ความรู้แผ่ความสามารถด้วยจริงใจ ไม่นึกถึงเงินทองหรือนึกถึงผลประโยชน์ใด ๆ ก็เป็นการได้ทำหน้าที่โดยตรงและได้ทำหน้าที่โดยเต็มที่ แต่ถ้าตรงข้าม ไม่ได้ทำเช่นนั้น ก็ผิดหน้าที่ และยิ่งกว่าผิดหน้าที่ เป็นการทำลาย เพราะว่าตัวอยู่ในฐานะที่เป็นข้าราชการผู้เป็นตัวจักรกลสำคัญ ถ้าตัวทำผิดศีลธรรม ผิดความสุจริตผิดความเมตตา มิใช่ว่าราชการจะไม่ใช้ไม่ต้องการเท่านั้น แต่ยังเป็นอันตรายต่อราชการด้วย ผู้ใดที่ทำหน้าที่สำคัญในด้านการศึกษาเช่นนี้ ถ้าไม่นึกที่จะทำอย่างจริงจังๆ อย่างเสียสละและอย่างเต็มฝีมือ เต็มความสามารถทั้งทางวิชาการ และทางความสุจริตและความเมตตาแล้วก็อย่าทำดีกว่า ปล่อยให้คนอื่นเขาทำดีกว่า เพราะตัวจะเป็นผู้ที่ทำลาย

ข้อนี้ก็เป็นหลักสำคัญที่ว่า งานนั้นถ้าต้องทำจริง ถ้าไม่ทำจริงแล้วเกิดความเสียหายอย่างมาก หลักต่าง ๆ นี้เข้าพระราชหฤทัยว่าไม่ได้พูดกันมากในการประชุมอบรม หรือการที่มาปรับความเข้าใจระหว่างกระทรวงกับข้าราชการที่อยู่ส่วนภูมิภาค แต่ว่าเป็นหลักที่สำคัญ ถ้าไม่ปฏิบัติตามหรือไม่นึกถึงเป็นกิจเป็นประจำก็บ่วงการที่จะพูดถึงเรื่องอื่น ๆ เพราะว่าถ้ามีวิชาการดี หรือมีวิธีการต่าง ๆ ที่จะให้การศึกษาเป็นหลักสูตรที่ดีงาม มีวิธีที่จะถ่ายทอดความรู้อย่างดีที่สุดเท่าไร ๆ ก็จะไม่สัมฤทธิ์ผล ถ้าหากหลักประการต่าง ๆ นั้นไม่ได้รับความเอาใจใส่ หรือไม่มีผู้เล็งเห็นความสำคัญโดยแท้

หลักเบื้องต้นต่าง ๆ นี้ ทรงขอมิให้เข้าใจว่ารู้แล้ว ทรง
 ขอให้ไปทบทวนเสียก่อนว่าทุกคนได้ปฏิบัติแล้วหรือยัง จึงจะ
 มาคิดที่จะมารับความรู้ทางวิชาการของการศึกษา ที่ทรงเตือน
 อย่างนี้ก็เพราะทรงทราบว่าหลักเหล่านั้นยังไม่ทราบกัน และแต่
 ละคนที่ปฏิบัติตามหลักแล้ว ปฏิบัติตามวิชาที่ดีแล้ว ย่อมต้องม
 ความเจริญในทางจิตใจอย่างยิ่ง เพราะจะเป็นผู้ที่สุขใจที่สุดที่ได้
 ทำงานที่มีเกียรติและมีความสำคัญอย่างยิ่ง จะเป็นผู้รักชาติ เป็น
 ผู้รักเพื่อนมนุษย์ เป็นคนดี เป็นคนที่น่ายกย่อง เป็นผู้ที่ควรบูชา
 ถ้าอยากเป็นเช่นนั้นก็ควรปฏิบัติทั้งทางหลักใหญ่และหลักวิชาให้
 ครบถ้วน ทรงขอให้เจ้าหน้าที่กระทรวงศึกษาธิการทุกคนเพ่ง
 เล็งถึงหลักใหญ่ของการศึกษาและความสำคัญของการศึกษา ให้
 ทุกคนตั้งแต่รัฐมนตรีลงไปถึงครูทุกคนที่มีหน้าที่ในด้านความรู้
 ในด้านการศึกษาของชาติได้พยายามปฏิบัติตามนี้ ถ้าปฏิบัติได้
 ตามนี้ก็ไม่ต้องพระราชทานพระอะไร ไม่ต้องพระราชทานพรให้มี
 ความเจริญ ก็จะต้องมีความเจริญแน่นอน และแต่ละคนจะได้รับ
 ผลดีมีกำลังที่จะทำงาน ขอแต่อย่าลืมหลักใหญ่แล้วจะได้รับพร
 จากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายให้มีความเจริญรุ่งเรือง ทรงขอให้ทุกคน
 พิจารณาด้วยดี ให้ทุกคนได้รับแต่ผลดี มีความก้าวหน้า มีความ
 สำเร็จในกิจการของตน มีความสุขใจสุขกาย เพื่อที่จะให้สามารถ
 ปฏิบัติงานสำคัญของตัวต่อไปและให้มีความสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

สำเนา
พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของวิทยาลัยวิชาการศึกษา

ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ถนนประสานมิตร

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๑๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาประกอบพิธีมอบปริญญาบัตร แก่ผู้สำเร็จการศึกษาของวิทยาลัยวิชาการศึกษาอีกวาระหนึ่ง และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการของวิทยาลัยวิชาการศึกษาทุกแห่งดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้รับปริญญาคุศฎบัณฑิตกิตติมศักดิ์ และกับบัณฑิตใหม่ทุกคน

ไทยเราเคารพยกย่องครูมาก สงเคราะห์ครูเข้าในบุพการี รองจากบิดามารดา ไม่ว่าผู้ใด แม้มียศศักดิ์มีอำนาจเพียงใด ก็ยังยำเกรงเชื่อฟังครู ไม่ลบหลู่ ไม่ลื้มครู เพราะเราถือว่าครูเป็นผู้ปลูกฝังทั้งความรู้และความดีให้แก่เรา เป็นผู้ที่ยืนเราให้เป็น คนดีมีประโยชน์ แต่ข้าพเจ้ารู้สึกว่า ทุกวันนี้ นักเรียนมีท่าทีแสดงว่าเสื่อมคลายความเคารพเชื่อฟังครูลง อยากให้บัณฑิตทางการศึกษาพิจารณาดูว่าเป็นเพราะเหตุใด เป็นเหตุเพราะนักเรียน เพราะสิ่งอื่น ๆ หรือเพราะตัวครู ข้าพเจ้าขอกล่าวกับท่านว่า

จิตใจของครูแต่ก่อนนั้นมากด้วยเมตตา ความเมตตาทำให้ครูเห็น
แก่ศิษย์ยิ่งกว่าเห็นแก่ตัว จึงมุ่งที่จะสั่งสอนและอบรมศิษย์ให้มี
ทั้งความดีและความรู้ สามารถเสียสละความสุขความสะดวก
สบาย และแม้ความสนุกความคะนองได้เพื่อประโยชน์ของศิษย์
ครูของไทยจึงผูกมัดใจศิษย์ให้เคารพรักใคร่ได้มั่นคง

ท่านทั้งหลายจะได้เป็นครูต่อไป ขอให้เข้าใจในความ
เป็นครู และตั้งใจเป็นครูให้ได้จริง จงมีเมตตาต่อศิษย์ มีความ
มุ่งดีมุ่งเจริญต่อศิษย์ มีความกล้าหาญที่จะเอาชนะอุปสรรค
ทั้งปวง และร่วมกันปั้นศิษย์ให้ดี พร้อมทั้งวิชาความรู้และ
ศีลธรรมจรรยา เพื่อประเทศชาติและสถาบันของครูจักได้เจริญ
มั่นคงอยู่ตลอดไป

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มี
ความรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอทุกท่านที่มาประชุมพร้อม
กันในพิธีนี้ มีความสุขความสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว นายกำธร ตติรกุล ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา

๓๐ มกราคม ๒๕๑๓

